

72. DUBROVAČKE LJETNE IGRE, GLAZBENI PROGRAM, 12. SRPNJA-25. KOLOVOZA

Zvučna sinergija hrvatskih i svjetskih umjetnika

Grad bezvremenske ljepote ove se godine iznova odjenuo u svoje autentično festivalsko ljetno ruho. Nakon prošlogodišnjega skućena pandemijskog izdanja Dubrovnik se ponovno otvorio svijetu. Ničega nije nedostajalo, bilo je tu čak 50 događaja u 45 dana na 15 različitih lokacija, ambijentalnih pozornica, kako javlja ured za novinstvo 72. Dubrovačkih ljetnih igara. Otkrivalo se i nove lokacije poput košarkaškog igrališta pod Minčetom, koje je zaživjelo kao pozornica (predstava *Glava lava*, najbolja prema komisiji HRT-ove nagrade *Orlando*), u grad ljeti svakodnevno pristižu avioni s raznih krajeva svijeta, a često su povod upravo sadržaji igara, koje ponovno potiču za grad tipičan kulturni turizam.

Intendantica Igara, Dora Ruždjak Podolski, dobro poznaje glazbenu scenu i uz pomoćnika za glazbu, maestra Tomislava Fačinija, ovom je prigodom predstavila skladni vez vrhunskih domaćih i svjetskih glazbeničkih imena. Umjesto Zagrebačke filharmonije, glazbeni program otvorili su 12. srpnja prvi put ispred crkve sv. Vlaha udaraljkaški ansambl Percussion Club, uslijedili su Zbor HRT-a, zatim s dvama programima Dubrovački simfonijski orkestar te jedinstveni spojevi hrvatskih glazbenika Harlequin Art Collective i kvARTet.

Programska dominantnost vokalne klasike

Festival je nastavio uhodani glazbeni koncept *Dubrovnik na glazbenoj hridi* s komornim orkestrom i ponajboljim solistima „dubrovačke krvi” – saksofonistom Lovrom Merčepom, pijanisticom Marijom Grazio i mezzosopranisticom Dubravkom Šeparović Mušović. Posebnu su programsku nit činili vrsni hrvatski pijanisti: spektakularan solistički recital održao je višestruko nagrađivan Lovre Marušić, na koncertu Dubrovačkog simfonijskog orkestra ispred katedrale pod ravnanjem svjetski poznata brazilskog maestra Eduarda Straussera muzicirao je vrsni interpret Liszta Goran Filipec, dok je pijanistica Martina Filjak muzicirala uz jednako vrsne kolege, hornista Felixa Kliesera i violinista Andreja Bielowa. Program je zaokružio pretposljednji koncert gitarista Petrita Čekua, za čiji se recital u atriju Kneževa dvora tražila karta više, baš kao i početkom Igara na završnom koncertu polaznika njegove majstorske radionice u ljetnikovcu Bunić-Kaboga.

Klasične su boje malo upotpunili dobitnici *Grand Prix Orlando* za povijesni doprinos Igrama, dubrovački Folklorni ansambl Lindo na dvama nastupima te opušteni jazzeri Richard Bona i Alfredo Rodríguez Trio uz Jazz orkestar HRT-a pod vodstvom Mirona Hausera.

Ipak, u svijetu klasičara najpopularniji su operni pjevači, kojih je ove godine bilo nekoliko: uz spomenutu našu nacionalnu opernu prvakinja Dubravku Šeparović Mušović, zaseban je solistički recital, s klavirskom na kojemu je muzicirala splitska pijanistica Vesna Podrug Kossjanenko, imao jedan od najtraženijih svjetskih tenora, zvijezda Metropolitan, Lawrence Brownlee, dok je kao gošća međunarodnog ansambla La Voce Strumentale pod ravnanjem violinista Dmitrija Sinkovskog nastupila slavna ruska sopranistica specijalizirana za barok, Julija Ležnjeva. Na koncertu koji je potrajao više od dva i pol sata, pa i poslije pono-

PIŠE JANA HALUZA
Opera diva Diana Damrau u glazbenom društvu supruga bas-baritona Nicolasa Testéa, tenora Roka Radovana i dirigenta Ivana Repušića

Sklapanje zastave Libertas za svečani završetak 72. Dubrovačkih ljetnih igara

ći, njezin je čarobni zvonki glas odjekivao u svakom kutku Dvora, a komisija nagrade *Orlando* upravo je njezin doprinos proglasila najboljim i dodijelila joj nagradu za najbolji nastup na ovogodišnjem festivalu.

Muzikalnost i ekspresija

Tu dolazimo i do posljednjega, završnog programa 72. DLJI, koji je proteklih godina rezerviran za operu gala uz orkestar, ali je nažalost uvijek isključen iz nagrade *Orlando* koja se obično proglašava toga jutra, posljednjeg dana festivala 25. kolovoza. Operni su ljubitelji napokon nakon dvadeset godina njezine karijere po svjetskim opernim pozornicama napokon dočekali dolazak velike njemačke dive Diane Damrau u Hrvatsku i stoga su mnogi te večeri pristigli u Dubrovnik, na koncert pred katedralu. Koloratura sopranistica, poznata po brojnim interpretacijama akrobatskih uloga poput *Kraljice noći* u Mozartovoj *Čarobnoj fruli*, *Violette* u Verdijevoj *La traviata* ili pak Lucije u Donizettijevoj *Luciji di Lammermoor*, ništa od toga nije donijela sa sobom u svojem notnom arku, već je iskoristila prigodu da istakne svoje neupitne glasovne moći u drugom repertoaru, koji nikad ili rijetko izvodi. Zato je eksklu-

zivnost njezina dubrovačkog nastupa bila i veća, što je komentarima i pregledima potvrdila snimka izravnog prijenosa HRT-a na YouTubeu. Za prvi je zapjev odabrala dvije solo pjesme Richarda Straussa (sasvim netipično za operni gala program: *Serenadu* i *Uspavanku*), pokazala zvonkost glasa, ali i maksimalnu koncentraciju svijetlog tona i usredotočenost na muziciranje u sprezi s orkestralnim glazbenicima.

U nastavku je izvela ariju Mimi iz Puccinijeve opere *La Bohème* pokazavši veliku muzikalnost i osjećaj za puccinijevsku uznemirenu pjevnost i uživljeni verizam. A točka koja se iščekivala s najviše sumnjičavosti bila je Bellinijeva *Norma* i njezina nastupna arija *Casta Diva*, jer to nikako nije njezin fah, no svoju je interpretaciju idealno stopila s ljetnim ozračjem večeri pod mjesecinom. U Dubrovnik je stigla u pratnji obitelji, supruga opernog pjevača bas-baritona i dvojice sinova, te je nastup sa životnim partnerom bio neizbježan, na sreću publike koja je uživala i u njegovu toplom dubokom glasu. On je Francuz Nicolas Testé, otkriće za one koji ga nisu čuli, pjevač široke interpretativne geste, velikog repertoara najrazličitijih uloga i divne boje, što je bio dodatni bonus večeri. Bio je jednako siguran kao Daland u Wagnerovu *Ukletom Holandežu*,

kao i u Gounodovoj *Kraljici od Sabe*, a osobito je oduševio u dodatku kao Gremin Čajkovskog (*Jevgenij Onjegin*).

No moramo ipak braniti svoje boje, odnosno istaknuti mladoga korčulanskog tenora Roka Radovana, za kojega jedva da smo znali, s obzirom da je još student treće godine solo pjevanja na Muzičkoj akademiji u Zagrebu (u klasi prof. Martine Gojčete Silić). Njeza je vodstvo Igara odabralo kao tenora da se ravnopravno pridruži iskusnim opernim zvijezdama, sopranistici i bas-baritonu, što je snažan poticaj i odskočna daska za lansiranje velike operne karijere. Što je još važnije, vidjelo se da su ga objeručke prihvatili i dirigent Ivan Repušić i bračni par Damrau-Testé, s kojima je ravnopravno muzicirao i tumačio operne prizore. Njegov smo srčan i voluminozni tenor čuli u ariji *Romea* iz Gounodove opere *Romeo i Julija* te u ariji princa *Dein ist mein ganzes Herz* iz Leharove opere *Zemlja smiješka*.

Klasični vrhunac večeri bio je njegov duet *Nemorina* i *Adine* iz Donizettijeve *Ljubavnog napitka* s Dianom Damrau, s kojom je razvio skladnu glumačko-pjevačku igru pred Simfonijskim orkestrom HRT-a, šarmantno držeći bocu *ljubavnog napitka*, korčulanskoga grka, u ruci. Maestro Repušić orkestar je predstavio u najljepšim stranicama zanosnih orkestralnih stavaka iz opere, poput predigre iz 3. čina Wagnerova *Lohegrina* na početku, preko intermezza iz 3. čina Puccinijeve *Manon Lescaut*, sve do valcera iz Gounodova *Fausta*.

Večer za pamćenje, nakon što je Diana Damrau još jednom izašla kao koketna Delibesova *Djevojka iz Cadixa*, zaključila je ceremonija zatvaranja Igara i slaganja zastave pod pjesmom *La musica di notte* Dubrovčanina Đele Jusića u specifičnoj vokalno-orkestralnoj transkripciji iz pera Tomislava Fačinija, pisanoj baš za taj vokalni trojac i veliki simfonijski orkestar pred katedralom. Roko Radovan stranim je kolegama uvelike pomogao svladati hrvatski jezik i način pjevanja pjesme koju dobro poznaje kao dugogodišnji voditelj i skladatelj dalmatinskih klapa. Što reći nego: Roko, put ti je slobodan – dobro došao na glazbenu scenu!